

ΤΟΥΡΚΙΚΟΝ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑ.

Κυρία τις ἠρώτησεν ἔντινι συναναστοφῇ τῶν Παρισίων Ὀθωμανόν τινα, διατι οἱ Μωαμεθαροὶ λαμβάνουσι πολλὰς γυναῖκας; —διότι, ἀπήντησεν ὁ εὐφυὲς Ὀθωμανός, ζητοῦμεν τὰ εὐρωμεν διαμοιρασμένα εἰς πολλὰς ὅλα τὰ προτερήματα τὰ ὅποια οὐ Κυρία συνεκέντρωσας ἐν σεαυτῇ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

*Περὶ τῆς ἐπιρροῆς τοῦ Παπύρου εἰς τὴν πρόδον
τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ἰδιαιτέρως
τῆς Ἱστορικῆς Κριτικῆς.*

Εἰς ἓν τῶν ἀξιωμακτικῶν του μαθημάτων ὁ Βολνέυ διήρσεσε τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα εἰς δύο τάξεις ἀντιστοιχοῦσας πρὸς τὰς δύο μεγάλας περιόδους, τὴν προηγηθεῖσαν καὶ τὴν ἀκολουθήσαν τὴν εὐρεσιν τῆς Τυπογραφίας. Κατ' αὐτὸν ἡ εὐρεσις αὕτη ἠλλαξεν ἐκ βάθρων τὸ κριτικὸν σύστημα, καὶ τὸ σχῆμα τῶν ἱστορικῶν συνταγμάτων. Ἐν διπλοῦν καὶ μέγα σφάλμα πηγάζει, καθ' ἡμᾶς, ἐκ τῆς διακρίσεως ταύτης, σφάλμα ἐξηγήσεως, καὶ σφάλμα παραδρομῆς, ὅθεν πραγματικῶς ἄλλο.

Καὶ πρῶτον δὲν ἔπρεπε νὰ συγκρίνη ποσῶς τὴν τυπογραφίαν πρὸς τὴν γραφικὴν, ὅποια ἦτον εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Μεσαιῶνος, περιορισθεῖσαν εἰς τὴν ἀντιγραφὴν τῶν δημοσίων πράξεων, ἡ τὰς ἡσύχους ἐργασίας τοῦ μοναστικοῦ βίου, τὴν μετῆρχοντο μόνοι γραφεῖς τινες καὶ μονάζοντες, καὶ ἔπαυσε τοῦ νὰ ᾔναι πλέον τὸ μέγα τῆς νοητικῆς διαδόσεως ὅπλον, τὸ ὅποιον βαλλόμενον εἰς ἐνέργειαν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἀπὸ πλῆθος δούλων, ἐπολλαπλασίαζε ὀλιγοεξόδως διὰ τοὺς κυρίους τὴν δύναμιν τῆς διανοίας. Ἐκτὸς τούτου κατὰ τὸν Μεσαιῶνα ἐστεροῦντο ἐνὸς βοηθήματος τοῦ ὁποίου φαίνεται κακῶς ἐγνώρισεν ὁ Βολνέυ τὴν ἀξίαν· τοῦτο δὲ εἶναι ἡ χρῆσις μιᾶς ὕλης εὐκόλου, ὀλιγοεξόδου καὶ ἀναπληρούσης ἐντελῶς τὸν χάρτην. Τὸ περγαμινὸν ἦτον ἀκριβὲς, τὸ δὲ βαμβάκερον χαρτίον, καθὼς καὶ τὸ λιπὸν, δὲν εἶχον εἰσέτι κατασταθῇ ἀντικείμενον ἐνεργητικῆς βιομηχανίας. Ἀπ' ἐναντίας οἱ Ἀρχαῖοι ἀπὸ τὸν αἰῶνα τοῦ Πεισιστράτου μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων

τῆς Ἀλεξανδρινῆς σχολῆς εἶχον διὰ τὴν γραφὴν μίαν ὕλην ἐλαφρὰν καὶ εὐχερῆ καὶ ἥτις ἐδιπλασίαζε τὴν δύναμιν καὶ τοῦ συντάκτου καὶ τοῦ ἀντιγραφέως. Τὴν ἐπιρροὴν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ Παπύρου φαίνεται δὲ ἐγνώριζεν ὁ περίφημος Βολνέυ ἐντελῶς, ἡμεῖς ὅμως θέλομεν ἐξετάσει εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον τὴν ὁποίαν ἡ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγωγή του ἐπέφερε μεταβολὴν ὡς πρὸς τὴν φιλολογίαν.

Εἰς τὸν Πλάτωνα καὶ Διόδωρον τὸν Σικελιώτην (διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν εἰ μὴ τὰς ἀρχαιοτέρας μαρτυρίας) βλέπομεν πῶς οἱ Αἰγύπτιοι ἐπροσπάθουν ν' ἀναγνωρίσθωσιν οἱ διδάσκαλοι τῆς Ἑλλάδος καθ' ὅλας τὰς τέχνας· οἱ ἀρχαιότεροι ποιηταί, Μουσάιος, Ὀρφεύς, Ὀμηρος, οἱ παλαιότεροι γλύπται Τηλεκλῆς καὶ Θεόδωρος, οἱ νομοθέται Λυκούργος καὶ Σόλων χρεωστοῦσι τὰ διδάκτρα πρὸς τὴν Αἴγυπτον, ἥτις μὴ περιοριζομένη εἰς τοῦτο, ζητεῖ νὰ δείξῃ ὅτι οἱ πρῶτοι οἰκισταί τῆς Ἑλλάδος Ἰναχος, Κέκροψ, Δαναός, ἦσαν τέκνα τῆς Αἰγύπτου. Ἄν αἱ ἀπαιτήσεις τῶν ἱερέων τῆς Αἰγύπτου ὑπερβαίνωσι τὸ μέτρον τῆς ἀληθείας, ἔχουσιν ὅμως καὶ τι βάσιμον· διότι πρέπει ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι ἡ Αἴγυπτος προηγῆται τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸν ἐξυγενισμὸν· ἡ ἀρχιτεκτονικὴ εἶχεν ἤδη λάβει θαυμασίαν ἀνάπτυξιν ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Νείλου, καθ' ἣν ἐποχὴν ὑψοῦντο εἰς τὴν Τύρινθον καὶ τὰς Μυκῆνας τὰ τεράστια οἰκοδομήματα, τὰ ὅποια ὀνομάζομεν τὴν σήμερον Κυκλώπεια ἢ Πελασγικά. Ἄν ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τὰ περὶ τὰς βίβλους τοῦ μεγάλου Θωῆ μυθολογούμενα (οἱ ἱστορικοὶ εἶναι ὀλίγον ἀσύμφωνοι ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν των· κατὰ τὸν Σέλευκον ἐσχημάτιζαν 20. χιλιοτόμους, κατὰ τὸν Μανέθωνα 36525, καὶ κατὰ τὸν Ἀλεξανδρεῖα Κλήμεντα 42 μόνον) βλέπομεν ἀπὸ τὰ Αἰγυπτιακὰ μνημεῖα, ὅτι ἡ γραφικὴ τέχνη εἶχεν ἀναπτυχθῇ θαυμασίως εἰς τὴν Αἴγυπτον ὅπου τὸ τριπλοῦν εἶδος· τὸ ἱερογλυφικόν, τὸ ἱερατικόν, καὶ τὸ δημοτικὸν ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων.

Τέλος δὲ ἐνῶ τὰ ἄλλα ἔθνη δὲν ἔγραφον ἀκόμη εἰ μὴ ἐπὶ ἐλεφαντίνων πλακῶν, ἡ εἰς φυλλίδια μεταλλικῶν, φλοιῶν δένδρων, φύλλα φοινίκων, πανία, ἡ ἐργασμένα δέρματα, ἡ Αἴγυπτος μετεχειρίζετο πρὸς τοιαύτην χρῆσιν ἐκτὸς τῶν εἰς τὰς οἰκοδομὰς λίθων, ἐν ἰδιαίτερον τῆς πρῶτῃ τὴν βύβλον (liber) τοῦ Παπύρου, ἥτις ἐκτεταμένη εἰς ἐπίμυκτη τμήματα καὶ ἐμβαφομένη εἰς χωριστὸν τι κόμμι, κατασταίνεται διὰ τῆς ἐργασίας